

Toetsingskader 'Heb ik overal aan gedacht?'

Participatietrajecten kunnen omvangrijk zijn en lang duren, zelfs al in de voorbereiding. Dan kan het goed gebeuren dat er van alles in je hoofd zit, maar dat het moeilijk is om met een frisse blik nog het overzicht te hebben. Daar is deze checklijst voor. Heb je over alles nagedacht? En staat het allemaal helder op papier? (En zo niet, kun je onderbouwen waarom niet of is het iets om nog op te pakken?)

Tip: Vraag een ander mee te vinken

Goed verwachtingsmanagement is de grootste bepaler van succes bij participatie en voorkomt vertraging en teleurstelling later in het proces. Dus geef deze checklist ook eens aan andere betrokkenen en vraag hen hiermee naar je plannen te kijken. Dat maakt meteen inzichtelijk waar je eventueel samen nog over verder moet praten.

Vooraf: de inrichting van een participatietraject

	+	+/-	-	nvt
Er is omschreven in welke fase(n) van beleid en/of uitvoering participatie plaatsvindt.				
Er is omschreven waarom participatie wel of niet ingezet wordt (bij de verschillende fasen).				
Er is duidelijk omschreven wat de participatie (in iedere fase) moet opleveren. Daarbij is omschreven of dit bij moet dragen aan betere plannen, zorgvuldige besluiten, vertrouwen of een combinatie hiervan.				
Gewenste concrete resultaten zijn SMART geformuleerd.				
Er is duidelijk omschreven wat er met de uitkomsten van participatie wordt gedaan. Daarbij is gedefinieerd of deelnemers kunnen meepraten, meebeslissen en/of samenwerken.				
De participatieruimte is duidelijk gedefinieerd. Dus er is duidelijk waarover deelnemers wél en waarover zij niet kunnen meepraten, meebeslissen en/of samenwerken.				
Indien participatie bedoeld is om input te geven ten behoeve van besluitvorming, is ook duidelijk omschreven hoe de uitkomsten van participatie zich verhouden tot andere zaken die meegewogen zullen worden bij die besluitvorming (bijvoorbeeld technische of financiële overwegingen).				
Er is een stakeholderanalyse beschikbaar die inzichtelijk maakt wie de belanghebbenden zijn van het beleid of project. Op basis daarvan is helder onderbouwd wie betrokken gaan worden bij de participatie en op welke wijze deze keuze tot stand is gekomen.				
Er is omschreven welke partners eventueel betrokken worden bij de uitvoering van participatie en op welke manier dat gebeurt. Hierbij is aandacht voor lokale structuren en verenigingen zoals dorp- en wijkplatforms en/of ondernemersverenigingen.				
Er is een planning voor participatie beschikbaar en een begroting.				

Tijdens: de uitvoering van een participatietraject

	+	+/-	-	nvt
Alle communicatie is toegankelijk, dat betekent dat er aandacht is voor toegankelijk taalgebruik en voor digitale toegankelijkheid.				
Voor de uitnodigingen en aankondigingen wordt een diversiteit aan communicatiekanalen gebruikt om potentiële deelnemers zo goed mogelijk te bereiken. Deze kanalen zijn afgestemd op de beoogde stakeholders en waar relevant wordt afstemming gezocht met partners om bepaalde groepen te bereiken.				
Alle communicatie en aankondigingen zijn ruimschoots op tijd en waar van toepassing, worden heldere deadlines voor reactie aangegeven,				
De werkvormen en reactiemogelijkheden zijn zó ingericht dat iedereen deel kán nemen. Dat betekent dat er bijvoorbeeld rekening gehouden is met de toegankelijkheid van een locatie voor mensen met een fysieke beperking en/of dat een gebarentolk aanwezig is.				
Iedere participatiesessie heeft een hele duidelijke participatievraag in gewone-mensen-taal: hier gaan wij het vandaag over hebben.				
Voor alle deelnemers is helder wat van hen verwacht wordt en wat zij van de initiatiefnemer/gemeente kunnen verwachten. Aan de deelnemers wordt regelmatig gevraagd of dit (nog steeds) het geval is.				
Alle deelnemers beschikken over de voorkennis die nodig is om op een zinvolle manier te kunnen participeren. Waar nodig wordt die voorkennis op een toegankelijke wijze aangeboden.				
De informatie over het participatietraject is op een logische centrale plaats terug te vinden, bij voorkeur op een website van de gemeente of de initiatiefnemer.				
Bij complexere of langere trajecten staat er een tijdslijn op de website die mensen overzicht geeft van de verschillende fasen én de verschillende participatiemomenten daarbij. Van iedere fase staan doel en voorwaarden van de participatie omschreven.				
Er is een contactpersoon te vinden bij wie mensen terecht kunnen als ze vragen hebben. Ook deze contactgegevens zijn online te vinden.				
Als gedurende het traject omstandigheden veranderen die van invloed zijn op het proces en/of de beoogde resultaten van participatie worden alle betrokkenen hierover geïnformeerd. Deze veranderingen worden toegelicht en verklaard op de website.				
Participatie kost ook tijd en geld. De ambities kunnen groot zijn, maar niet alles is realistisch. Hierdoor moeten soms keuzes gemaakt worden in participatie die ten koste kunnen gaan van het bereik of diversiteit in participatie. Deze keuzes zijn transparant en worden onderbouwd.				
Het is helder wat de rol van de gemeenteraad is indien participatie betrekking heeft op een (verwacht) besluit van de raad. Het is daarbij voor de raad en andere betrokkenen helder of en hoe de raad betrokken is bij de uitvoering van participatie én hoe de raad om zal gaan met de uitkomsten van participatie.				
Bij lange(re) trajecten wordt participatie ook tussentijds gevolgd en geëvalueerd. De inzichten die daarbij opgedaan worden, worden weer gebruikt om het vervolg van het proces waar nodig bij te sturen.				

Achteraf: verwerking en terugkoppeling van een participatietraject

	+	+/-	-	nvt
Ook na de participatie is voor betrokkenen helder bij wie ze terecht kunnen met aanvullende vragen of suggesties.				
Het proces en de uitkomsten van participatie worden geëvalueerd met de betrokkenen. De focus van de evaluatie ligt hierbij op de vooraf gestelde (leer)doelen en ambities van participatie. Alle betrokkenen worden actief uitgenodigd om feedback te geven. De uitkomsten van die evaluatie worden gedeeld met betrokkenen. Binnen de gemeente worden de evaluaties gebruikt om te leren en worden de lessen die hieruit getrokken worden, gedeeld met het team dat in het algemeen de kwaliteit van participatie bewaakt.				
In de rapportage over de uitkomsten van participatie worden de resultaten, het proces én de evaluatie van participatie omschreven. Hierbij wordt ook meegenomen in welke mate de vooraf gestelde ambities voor participatie zijn behaald en wat dat betekent voor de uitkomsten.				
De rapportage over de uitkomsten van participatie is geanonimiseerd, tenzij nadrukkelijk anders is afgesproken in het participatietraject en deelnemers hiervoor toestemming hebben gegeven.				
De uitkomsten van participatie worden teruggekoppeld aan alle betrokkenen.				
Alle betrokkenen worden (desgewenst) op de hoogte gehouden over het vervolg, over eventuele besluitvorming en op welke wijze de uitkomsten van participatie daarin zijn overgenomen/meegewogen. Indien uitkomsten niet overgenomen worden, wordt teruggekoppeld waarom dat niet gedaan is.				